

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพะเยา เขต 1

HUMAN RESOURCE MANAGEMENT OF SCHOOL PHAYAO PRIMARR

EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

คมกริช เป้งเมือง¹

รุ่งฤดี รัตนชัยศิลป์²

วัฒนา อ่อนประทุม³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์การบริหารทรัพยากร 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพการจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางพัฒนาอย่างเป็นระบบ

การวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน ประกอบด้วยผู้บริหารและข้าราชการครู ปีการศึกษา 2567 ซึ่งได้มาจากการคำนวณตามสูตรของเครซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารทรัพยากรบุคคล งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

สรุปได้ว่าสถานศึกษาควรดำเนินการบริหารทรัพยากรอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และทันสมัย ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการบริหาร ควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อยกระดับประสิทธิภาพและคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารทรัพยากร, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

² อาจารย์ที่ปรึกษา, รองอธิการบดี สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์พิเศษ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

Abstract

The purpose of this research was to study the level of educational resource management in schools under the Office of Phayao Primary Educational Service Area 1. The framework for educational resource management was synthesized from academic concepts and comprised four aspects: human resource management, budget management, materials and equipment management, and buildings and facilities management. In addition, the study aimed to examine guidelines for educational resource management in schools under the Office of Phayao Primary Educational Service Area 1.

The sample consisted of 248 school administrators and teachers in basic education schools under the Office of Phayao Primary Educational Service Area 1 in the academic year 2024. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan formula. The research instrument was a questionnaire, and the data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that the overall level of educational resource management in schools under the Office of Phayao Primary Educational Service Area 1 was at the highest level. When ranked by mean scores from highest to lowest, the aspects were human resource management, budget management, buildings and facilities management, and materials and equipment management, respectively. The guidelines for educational resource management indicated that schools should manage educational resources systematically, transparently, and modernly by utilizing technology to support management, along with the efficient use of resources. Moreover, participation among personnel should be promoted in order to enhance the effectiveness of educational management and improve the quality of education.

Keywords: Educational resource management; Office of Phayao Primary Educational Service Area 1.

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การศึกษาประสบความสำเร็จ คือ ทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งหมายถึงทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ทรัพยากรเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้การบริหารสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีคุณภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายของการศึกษาได้อย่างแท้จริง

ความสำคัญของทรัพยากรทางการศึกษา นั้นปรากฏชัดในหลายด้าน โดยเฉพาะในมิติของการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทรัพยากรทางการศึกษามีองค์ประกอบหลักที่เรียกว่า 4M ได้แก่ บุคลากร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาระบบประมาณ ที่ใช้ในการดำเนินโครงการและพัฒนารเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ และอาคารสถานที่ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพไม่สามารถกระทำได้เพียงลำพังของบุคลากรทางการศึกษาเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากผู้ปกครองและภาคสังคม ส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่แข็งแกร่งและยั่งยืน

ทรัพยากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ไม่เพียงแต่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมโดยรวม การจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรเป็นภารกิจร่วมกันของทุกฝ่าย เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และส่งเสริมความก้าวหน้าของประเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแม่ใจ อำเภอดอกคำใต้ และอำเภอภูกามยาว โดยมีสถานศึกษาในสังกัดทั้งหมด 80 แห่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 689 คน และนักเรียนรวม 8,461 คน อย่างไรก็ตาม จากผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยเฉพาะคะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1, 2566: 13-14)

ปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาคือ การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่ยังขาดประสิทธิภาพ หนึ่งในปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบโดยตรงคือ การขาดแคลนครูและการจัดสรรบุคลากรที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้การเรียนการสอนไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ครูที่มีอยู่ต้องรับภาระสอนหลายวิชาหรือสอนในระดับชั้นที่ไม่ตรงกับเชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 248 คน

2. เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง แสดงว่าเครื่องมือมีความเหมาะสมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหาร ข้าราชการครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนเพื่อนำไปตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป ระดับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 นอกจากนี้ วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อสังเคราะห์แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 โดยอ้างอิงจากข้อเสนอแนะของผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ทั้งนี้ แนวทางที่ได้จะช่วยให้การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ได้

ผลการศึกษา

จากการศึกษา การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การกำหนดอัตราจ้าง การวางแผน และการสรรหาบุคลากร รวมถึงการดูแลสิทธิประโยชน์และการมอบหมายงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาและประเมินผลบุคลากรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร และการคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณอยู่ในระดับมาก โดยจุดเด่นคือ การกำหนดแผนการใช้จ่ายที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และระเบียบกฎหมาย ขณะที่การประเมินผลการใช้จ่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าองค์ประกอบอื่น

ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก โดยเน้นการวางแผนจัดซื้อ การจัดทำระบบทะเบียน และการบำรุงรักษาอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน ส่วนการจัดหาทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ให้เพียงพอยังเป็นประเด็นที่ควรพัฒนา

ด้านการบริหารอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก โดยมีจุดเด่นด้านการพัฒนาอาคารให้เกิดความคุ้มค่า และการใช้ประโยชน์ร่วมกับชุมชน ขณะที่การกำหนดนโยบายดูแลรักษาและซ่อมแซมอย่างเป็นระบบยังควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม

2. จากข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 จึงข้อสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความเป็นระบบ ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยเน้นการปรับปรุงข้อมูลอัตรากำลังบุคลากรและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการบริหารงาน ควบคู่กับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ด้านงบประมาณควรบริหารอย่างมีส่วนร่วม โปร่งใส และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ควรบริหารจัดการโดยยึดหลัก ความจำเป็น ความปลอดภัย และความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามี ความต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและดำเนินการบริหารทรัพยากรอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดแนวทางและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ อีกทั้งยังส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหาร เช่น ระบบฐานข้อมูลบุคลากร ระบบติดตามงบประมาณ และการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ ทำให้การบริหารมีความโปร่งใส รวดเร็ว และตรวจสอบได้ ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและสถานศึกษา โดยสอดคล้องกับวิจัยของ ภาณุพงศ์ หล้าเหล็ก (2564) ได้ศึกษาระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวิจัยของ ประทีป ทาริยะวงศ์ (2566) ศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับภาระงานและจำนวนผู้เรียน รวมทั้งมีการจัดทำฐานข้อมูลบุคลากรในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ อีกทั้งผู้บริหารยังส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ กณวรรณ ลาชุมเหล็ก (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สภาพและแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาใน

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับภาระงานและจำนวนผู้เรียน รวมทั้งมีการจัดทำฐานข้อมูลบุคลากรในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ อีกทั้งผู้บริหารยังส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ กุลนภา เถระวรรณ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร ทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลวิจัยพบว่าด้านการบริหารงบประมาณโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการวางแผนจัดสรรวัสดุและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัสดุเพื่อควบคุม ตรวจสอบ และติดตามการเบิกจ่ายอย่างโปร่งใส อีกทั้งมีการจัดทำทะเบียนวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ธีระศักดิ์ เพ็งกระจ่าง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2 พบว่า ระดับปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 การ บริหารทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารทรัพยากรด้านอาคารสถานที่ ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการวางแผนจัดสรรวัสดุและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัสดุเพื่อควบคุม ตรวจสอบ และติดตามการเบิกจ่ายอย่างโปร่งใส อีกทั้งมีการจัดทำทะเบียนวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ธันยรัตน์ กอสมพันธ์ (2566) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาพบว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุพงศ์ หล้าแหล่ (2564) ที่พบว่าระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ ในส่วนของ การบริหารทรัพยากรบุคคล ผลการศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป ทาริยะวงศ์ (2566) ที่ศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในยุคดิจิทัลของกลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่าด้านการบริหารบุคคลอยู่ในระดับมากเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารงานบุคคลเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรทางการศึกษา สำหรับ ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินการอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร จันทรไทย (2565) ที่ศึกษาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่าการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในกระบวนการบริหารงบประมาณช่วยให้การใช้งบประมาณมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษาได้ดียิ่งขึ้น ในส่วนของ การบริหารทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ ผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการและมีระบบติดตามการเบิกจ่ายที่เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระศักดิ์ เฟื่องกระจ่าง (2566) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 พบว่าการบริหารทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการมีระบบตรวจสอบและจัดการทรัพยากรที่ชัดเจนส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโดยรวมและส่วน การบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ ผลการศึกษาพบว่าการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และวางแผนบำรุงรักษาอาคารสถานที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันยรัตน์ กอสมพันธ์ (2566) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าด้านการบริหารอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการทรัพยากรด้านกายภาพที่ดีช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อผู้เรียน โดยสรุป ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ทั้งในด้านการบริหารบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในปัจจุบันมีการพัฒนาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ โปร่งใส มีส่วนร่วม และเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการบริหารจัดการทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ควรจัดทำแผนอัตรากำลังและพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับภาระงานและจำนวนผู้เรียน พร้อมส่งเสริมคุณธรรมและแรงจูงใจในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ควรวางแผนและจัดสรรงบประมาณอย่างโปร่งใส เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม และใช้เทคโนโลยีในการติดตามการใช้จ่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ ควรมีระบบบริหารวัสดุที่เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ ควรวางแผนดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่อย่างมีระบบ รวมถึงประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะทั่วไป ควรบูรณาการการบริหารทรัพยากรทุกด้านเข้าด้วยกัน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม เพื่อให้การบริหารจัดการทางการศึกษาเกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างพื้นที่ และนำผลมาพัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสมยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร หรือการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร เพื่อให้ได้แนวทางพัฒนาเชิงลึก ควรใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ลึกซึ้ง และสะท้อนภาพรวมของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กณวรรณ ลาชุมเหล็ก. (2564). สภาพและแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- การศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานคณะกรรมการ. (2561). มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กุลนภา เถระวรรณ. (2562). การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหามีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จันเพ็ญ กัสสุภา. (2564). **สภาพและความต้องการจำเป็นในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดนครพนม.** การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ชัยชนะ ราชไชย. (2564). **ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประทีป ทาริยะวงศ์. (2566). **แนวทางในการพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในยุคดิจิทัล ของกลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- พงศธร แสนเมือง. (2564). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานทรัพยากรทางการศึกษา ของสถานศึกษาสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี.** วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พริยาพร สายช่วย. (2564). **กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ไพชนนต์ อ่อนช้อย. (2563). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ธันยรัตน์ กอสมพันธ์. (2566). **แนวทางพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ธีระศักดิ์ เฟื่องกระจ่าง. (2565). **การศึกษาปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2.** การ

ค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ภานุพงศ์ หล้าเหล็ก. (2564). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2564). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา. กำแพงเพชร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

รัฐพงษ์ มั่นต่อ. (2564). แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในยุค ฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

สุจิตา ศิริสวัสดิ์. (2564). สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ในสหวิทยา เขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุภาภรณ์ บัวจันทร์. (2561). แนวทางพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภोजึงเจ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. (2566). รายงานการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และวิเคราะห์ประสิทธิภาพและโอกาสของสถานศึกษา. พะเยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1.